

Θα εξακολουθή το σχολείο για να επιβάλει τη μέση, να προσπαθή ναλλάξει το ύλικό (τη ζωντανή τη γλώσσα) τη διεύθυνση, τη φέρα του παιδιού, να του τρώγη τον καιρό και τους κόπους, να του χώνη τα ίδια γλωσσικά διαστρεβλωτικά εμπόδια μέσα στο μυαλό και στο στόμα κλπ. κλπ. Και για την εθνική τη μόρφωση ή Φραγκαττική μέση είναι όσο βλαβερή και η Φραγκαττική καθαρεύουσα. Η μόνη που δεν μπορεί να βλάψη παρά μόνο να ωφελήσει είναι η ζωντανή.

Η γλώσσα των έφημερίδων δεν είναι η ζωντανή γλώσσα του τωρινού Έλληνικού έθνους.

Η μέση, όσο και η καθαρεύουσα, πρέπει να καταδικαστεί όχι τόσο επειδή είναι τέτοια που την έδειξαμε, μα προπάντων γιατί εμποδίζει την ανάπτυξη της δημοτικής.

Ότε πεθαμένες αρχαίες, ότε φτιασμένες καθαρεύουσες και μέσες, ότε επίσημα όσον έσπερανδο ή ζωντανές ξένες γλώσσες επιτρέπεται να αντικαταστήσουν την τωρινή Έλληνική γλώσσα τη ζωντανή, την ανεκτίμητη κι αναντικατάστατη!

Γι' αυτό πρέπει να πάψουν οι καθαρεύουσες και μέσες και κάθε άλλη να εμποδίζουν την ανάπτυξη και δυνάμωσή της.

Μα κι αν καταφέρουν οι μέσοι να καθιερώσουν κανένα κομμα της κατασκευής τους, στη θέση του τωρινού επίσημου όργάνου διδασκαλίας, ή ζωντανή ή γλώσσα θα εξακολουθή να ζή, να πλύνεται, να ριζώνει, να φουντώνη, να θεριεύη και όφου ξεκίνησε από τη λαϊκή ήρωική και λυρική ποίηση κι όρπαξε τη δραματική και κωμική τη σάτυρα, το διήγημα, το μυθιστόρημα, την κριτική, κλπ. δηλαδή όλη την καθαρή καλλιτεχνική φιλολογία, θα τη δούμε νάρπαξη υπό γλήγορα παρά ότι το φανταζόμαστε και όλους τους κλάδους της επιστήμης και να τους κινή δικούς της και να γίνη επίσημη του Κράτους μόνο και μόνο γιατί είναι ζωντανή.

Έτσι θα γίνη! Έτσι έγινε σε όλα τα έθνη που έτυχε να πάθουν ό,τι παθαίνουμε μες τώρα, μα που εξύπνησαν.

Έτσι έγινε στην Ιταλία το 14ο αιώνα, έτσι στη Γαλλία το 16ο, έτσι στη Γερμανία κλπ. Έτσι θα γίνη και δω χωρίς άλλο, μ' όλη την αντίδραση που κάνουνε στη ζωντανή μας γλώσσα οι δάσκαλοι.

Κι αν τέλος το ιδανικό του τώρα τόσο καιρό κηρύχνει τον πόλεμο στη δημοτική, την έχει καθόλου επηρεάσει (όπως φυσικό είναι να την έχη επη-

ρεάση όλίγο) ή επίδραση αυτή είναι εντελώς άσημαντη γιατί περιορίζεται σε λέξεις και ίσως ίσως σε κανέναν παραστρασιαμένον τύπο.

Αυτά τα ελάχιστα στοιχειά όρου εμπήκανε στο ζωντανό όργανισμό της γλώσσας του λαού χωνεύθηκαν, μετουσιώθηκαν, ζωντάνεψαν και πήραν τη μορφή της ζωντανής γλώσσας.

Όστε όφου το ιδανικό του ατελεσμένου γεγονότος και της μέσης γλώσσας ύστερα από τόσο καιρό δεν κατάφερε ούδε καν να επηρεάση σημαντικά τη ζωή της ζωντανής μας γλώσσας που πήγε κ' ήρε το δικαίωμα και το κύρος να εμποδίσει την ανάπτυξη της;

Γιατί οι δάσκαλοι να όχυρόνουνται μέσα στο σχολείο για να την πολεμήσουν καλύτερα;

Κι όφου το ιδανικό που πολεμήσε τη ζωντανή τη γλώσσα δεν έχει το λόγο του, ποιά άλλο ιδανικό επιβάλλει στο σχολείο γλώσσα άλλη παρά τη ζωντανή, θυσιαζοντας τούτη, που είναι μονακριβή, θυσιαζοντας τον καιρό και τους κόπους και τη μόρφωση των παιδιών μας;

Δεν μπορούμε να τώσουμε αυτό, ούδε θα τώσουμε ποτέ κανέναν!

ΒΓΗΚΑΝΕ

**ΤΟΥ ΨΥΧΑΡΗ
ΡΟΔΑ ΚΑΙ ΜΗΛΑ**

ΤΟΜΟΣ Ε'
ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

και πουλιούνται στο Βιβλιοπωλείο «Εστίας» δρ. Α.

ΠΕΡΙΕΧΑΜΕΝΑ :

Σά λάμπει ο ήμιος - Μιά κριτική - Έρωση θα πη δύναμη - Τρομοκρατία - Μάθηση και λεφτεριά - Ο «Συγγραφέας» - Επίλογος - Έκατόν πενήντα - Διαγωνισμός για τη γλώσσα 1904 - Η γραμματική του Ροντάκη - Λεφτεριά και μάθηση - Το όητό του Νεομιά - Ένα γράμμα - Οι παράδες - Διαβάζοντας τα Πάτρια - Σκεψούλες - Η κλωστήρα - Ένα τόσιμο έπιχειρήμα - Σεισμός - Τρυφερόμοι, ταχυδρομείο, πόσιτα - Ένας ένος - Τι λέγεται γλώσσα - Ανοιχτό γράμμα - Τα βιβλία μας και τα περιοδικά μας - Ο κ. Η. Κρίγκερ - Το φεγγάρι - Η χημία του λαού - Μαρία Ελένη - Καλοσύνη και Αδιάβαση - Δίγα λόγια - Ο Μεσοσαζέρης - Τριάντα χιλιάδες φράγκα χρυσά - Πρωτοχρονιάτικο - Αγάπη - Ήρα λέρα - Ο Νουμάς - Γράμμα στη Μυριέλλα.

Ο "ΝΟΥΜΑΣ",

ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΚΕΡΙΑΚΗ

ΣΥΝΤΡΟΜΗ ΧΡΟΝΙΑΤΙΚΗ

Για την Ελλάδα και την Κρήτη δρ. 10

Για το Εξωτερικό δρ. χρ. 12 1/2

Για τις επαρχίες δεχόμαστε και τρίμηνες (3 δρ. την τριμήνια) συνδρομές.

Κανένας δε γράφεται συνδρομητής ή δε στείλει μπροστά τη συνδρομή του.

20 λεπτά το φύλλο λεπτά 20

Τα περασμένα φύλλα του Νουμά πουλιούνται στο γραφείο μας στη διπλή τιμή.

ΒΡΙΣΚΕΤΑΙ. Στα κισόκια (Σύνταγμα, Όμόνοια Έθν. Τράπεζα Υπ. Οικονομικών, Σταθμός Τροχόδρου (Ακαδημία), Βουλή, Σταθμός ύπόγειου Σιδηρόδρομου (Όμόνοια), στο κισόκι Γιαννοπούλου (Χαυτεία), στα βιβλιοπωλεία Έστιας Γ. Κολάρου και Σακέτου (άντικρυ στη Βουλή).

Στην Κέρκυρα, Πάτρα και Βόλο, στα Πρακτορεία των Έφημερίδων, στον Πύργο στο βιβλιοπωλείο του κ. Κ. Βαρουξή.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ

—Οι Κριτές βραβεύτηκαν.— Ο Κεχηναϊός.

PANTA τους αντί να κρίνουνε οι Κριτές, κρίνονται. Κι αντί να λέει κανείς πως το τάδε έργο είναι το καλύτερο γιατί αυτό βραβεύτηκε, πιο σωστό είναι να λέει πως οι Κριτές έχουνε τόσο και τέτοια αξία, γιατί ένα τέτοιο έργο βραβεύανε.

Το ίδιο πάθαν και οι τρεις καθηγητές μας προχτές στο Λαοσάκειο διαγωνισμό: Κριθίκανε. Βραβεύανε ένα έργο, αν και εΐταν γραμμένο στη βέρα δημοτική, αν και εΐτανε καμωμένο αντίθετα προς τα κλασικά καλούπια των διαγωνισμών, αν και ήσούσε απάνω του και μέσα του μια όργανιστική πνοή, που πάντα τρομάζει κ' έξοργίζει τις σεμνότερες και γυαλιστερές φαλάκρες των Κριτών.

Και όμως εΐχανε την τόλμη να το βραβεύσουν. Και γι' αυτό ύπέροχα, με την έμφυτη διαίστησή που πάντα τους έχουνε οι άνωτερες γυναίκες, ή δεσποινίδα Μαρίκα Κοτοπούλη ένοιωσε τη σημασία της Κρίσης αυτής και μας μύησε προς «Θερμότητα συγχάριε τους Κριτές».

Κ' έμεις αλήθεια τους συγχάρισε και τους παρακαλούμε να δεχτούνε τη δάφνη, που ο ποιητής δεν πήγε να πάρει. Τους άξιζει.

τρίχεις που εΐχανε φουρώσει άριά και κατά λάθος στο σουβλερό πηγούνι του. Από την άλλη άκρη της γωνιάς καθόνταν τα δύο παιδιά και στη μέση άντίκρυ στη φωτιά ή παπαδιά που σύμπαι λέγοντας και τον καλό το λόγο στην κακόμοιρη την άνηψιά που έκλαιγε έξω. Έλεγε ή παπαδιά και το βεβαίωνα ο παπάς. Εΐχε τριχιάσει τάντρογόνο σαν εξεπίττηδες. Ο παπάς ξεαγκιανός, με βαθουλά μάτια, και μαύρος που τον έλεγε ο Γιώρη Σταμός ακουνάβις. Καταφιανός πάντα και βαθής εΐχε μια πονηριά που έρεγγε στο άσπραδι των ματιών του όταν έκύταζε κάτω από τα βλίσαρα. Περιπατώντας έτρώκε πάντα γύρω του και σαν να του πήγαινε κανείς από πίσω. Στο παζάρι γυρνούσε όλο σ' ένα μέρος και καθόταν και τραβούσε την πρίζα του που ποτέ του όμως δεν άγόραζε. Νάταν ο γερο-Τζώνης καλά! με τη γεμάτη πάντα ταμπάκαρα του. Ο παπάς πατούσε το μεγάλο δάχτυλο σ' ένα κουμπί του άντεριού του για να γίνη τρύτα και βούταε μια πρίζα που του βάσταε όλη την ήμερα. Εΐχε μια μανία να καθογρη όλον τον κόσμο και πάντα εύρισκε δικαιολογίες και χωρίς να λή τίποτα για τον έκυτό του ήθελε να φαίνεται σαν άγιος. Άλλά δεν εΐχε παρά κουσκουριά και κύριε έλέησον. Κι όλα

πολεμούσε να τα κρύψη με μια ύποκρισία που ο Γιώρη Σταμός τον έβγαλε ύστερότερα κι «άλεπού». Ένα μονάχα τον έσωζε που εΐχε καλή φωνή και ήξερε να ψάλνη όλους τους ήχους κι ανακατωτά χωρίς να πάρη λάθος. Κι όλα τα έκκλησιαστικά του τάξερε με το νι και με το σίμα. Μονάχα στην ακολουθία κάπου τάβρισε με το γέρο-Τζώνη που δεν τούλειπε το τυπικό από τα χέρια. Καμιά φορά στη μέση τη λειτουργία άφηναν τα ίερα και τα ψαλτικά κι άρχιναγαν καυγά, ποιά τροπάρι θα πη ή φάλτη. Και δεν έπαιαν ως που τους έχώριζε ο έπίτροπος: απές τα, παπά, πές τα τώρα, μάς πήρε το γόμμα». Κ' εδειχνε μια βαθιά κατάνυξη που δεν παίρνει πιά. Εύλογούσε τις γυναίκες και μάλωνε τα παιδιά στο δρόμο. Όταν εΐταν να πάρη σε κανένα έξωκλήσι διάβάζε τα μισά τα γράμματα στο σπίτι και φώναζε να τίν ακούη κ' ή γειτονιά πρωτ' πρωτ'.

Η παπαδιά ή ίδια κι άπαραλλάκτη. Στριγγλα και λογού, κανείς δεν της έβγαине σε κεφαλι. Τρω γότανε μονάχη της, όταν δεν εΐχε άλλον κ' ή γκρίνια εΐχε φωλιάσει μέσα σ' αυτό το σπίτι. Η κακόμοιρη ή άνηψιά τα τραβούσε όλα. Όρφανή από μικρή δεν εΐχε κανένα στον κόσμο να τη συμπονήσει.

Καθότανε στο σπίτι, γιατί εΐχε κι αυτή το μερίδιό της και την προίκα της μάνικς της. Αυτό εΐταν που ή παπάς ήθελε να την πνίξη. Κ' ή παπαδιά δεν εΐσγαε από τις κατάρες: δεν μπορούσε να τη βλέπη μπροστά της. Όλες τις δουλειές αυτή τις έκανε: στη βούση, για έξολα, στον κήπο, πλύση, σκούπα και κάθε δουλειά. Κι όσο την κακοεΐχανε, τόσο αυτή έθρεφε κι άξαινε. Μονάχα τα μάτια της εΐταν πρισμένα λιγάκι, άλλωώς εΐχε καλό σουλούπι κι όμορφο. Καθώς εΐτανε μελαχροινή με κατάρμα κελλιά έφεγγαν κάπως παράξενα τα μάτια της που γαλανόφερναν. Πολλές φορές εΐχε κοιμηθή έξω στην αυλή κι άλλες στο κατώγι, το ύγρο και σκοτεινό. Την έπαινε άνατριχίλα, όταν πατούσε μέσα, καθώς την έσπρωχνε ή παπαδιά. Άπάνω στους τόλγους σέρονταν οι σαλαμάντρες και οι άράχνες και στη γωνιά και κάτω στο χώμα σάλευαν οι βρονταλίδες και τα ζουζουλικά της γης. Εύρισκε εκεί κοντά στην πόρτα μια φούχτα άχυρο και μάζευόταν κουβάρι για να την πάρη ο ύπνος. Όσο ζούσε ή βαθω της κάτι πήγαινε κ' έρχόταν το πρᾶμα, ύστερα όμως πάει: ήθέλανε να τη φάνε.

— Θα μου πάρη το σπίτι ή άγουρη! έλεγε ή παπαδιά και δᾶσ' του κατάρες.